

EUROPEAN CITIZENS' PANEL
Tackling Hatred in Society

Euroopa kodanike paneelarutelu „Võitlus vihkamise vastu ühiskonnas“

3. aruteluvooru
kokkuvõte

[17.-19. mai 2024]

Mõne sõnaga...

Peamised meetmed, millega vihkamisele vastu astuda

Euroopa kodanike paneelarutelu viimases, kolmandas voorus osales 17.-19. maini ligikaudu 150 kodanikku kogu ELis. Nädalavahetusel toimunud pingeliste arutelude tulipunktis oli Euroopa Komisjonile esitatavate soovitude lõpliku versiooni koostamine.

Oma vankumatu pühendumuse varal võtsid kodanikud vastu 21 soovitud, kuidas ühiskonnas vihkamise vastu võidelda. Soovitused võeti vastu täiskogu istungil ja anti üle õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi (DG JUST) peadirektorile Ana Gallego Torresile.

Mis saab edasi?

Kui komisjon asub välja töötama uusi algatusi, millega ühiskonnas vihkamise vastu võidelda, võtab ta kodanike soovitusi arvesse. Euroopa Komisjonile esitati järgmised [21 soovitud](#). Lõplik dokument tõlgitakse peagi 24 ELi ametlikku keelde.

Hoia ühendust

Komisjon võtab peagi kõigi osalejatega ühendust, et korraldada tagasisideüritus, millel vaadelda, kuidas kodanike soovitusi on arvesse võetud.

Selleks et tulevikus ühendust hoida, luuakse Euroopa kodanike paneelaruteludes ja muudes Euroopa kodanike kaasamise projektides osalenute võrgustik. Kui te **ei soovi** selles võrgustikus osaleda, saatke e-kiri aadressil COMM-CITIZENS-PANELS@ec.europa.eu ja eemaldame teid meililistist.

Valiku paneelaruteludel tehtud pilte leiate [kodanike kaasamisplatvormilt](#). Võite neid jagada oma sõprade, pere ja suhtlusvõrgustikuga.

Õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat annab välja **igakuist uudiskirja**, milles tutvustatakse viimaseid uudiseid, sündmusi ja avaldatud materjale. Saate uudiskirja tellida [selle lingi](#) kaudu.

Lisateavet õiguse, tarbijaõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse alase ELi poliitika kohta leiab komisjoni veebisaidilt: [Õigusküsimused - Euroopa Komisjon \(europa.eu\)](#) või X: [@EU_Justice /X \(twitter.com\)](#).

„Meie, 27 Euroopa Liidu liikmesriigi kodanikud, usume, et Euroopas ja kogu maailmas on vaja võidelda vihkamise vastu.“

Vihkamise ja lõhestatuse asemel keskendugem Euroopa jagatud väärtustele - võrdsusele ning inimõiguste ja inimväärikuse austamisele

„Demokraatia hea käekäik sõltub meie kõigi ühisest panusest.“

Pärast kahte kuud rasked tööd naasid kodanikud veel viimaseks nädalavahetuseks Brüsselisse, et võtta Euroopa kodanike paneelarutelul käsile see, kuidas võidelda ühiskonnas vihkamise vastu. Viimasel nädalavahetusel toimunud aruteluvoorul koostati kahes eelnevas voorus välja töötatud ideede põhjal soovitused Euroopa Komisjonile. Reedel tervitas täiskogu istungile kogunenud paneelarutelu liikmeid kommunikatsiooni peadirektoraadi peadirektor Dana Spinant, kes tänas tehtud töö eest: „Teil on palju tarku mõtteid. Samuti avaldas mulle muljet keeruliste teemade üle peetavatel aruteludel kogetud hoolivus, ausus ja avatus. See, et kodanike hääled jõuaksid Euroopa tasandi otsustusprotsessi, on meie jaoks väga tähtis.“

Probleemi püstitus: soovituste aluspõhimõtete koostamine

Alates teisest aruteluvoorust on paneelarutelu liikmetest koosnev toimetuskomitee tegelenud probleemi määratluse lõpliku väljatöötamisega, võttes arvesse kõigi panelistide märkusi.

„Eesmärgiks oli koondada töörühmade tulemused ja koostada nende põhjal ühine tekst (...). Meil kulus üle kolme ja poole tunni, et käia sõna- ja lausehaaval läbi kõigi 12 töörühma edastatud andmed,“ selgitas toimetuskomitee liige Gerhard.

Vihkamine mõjutab ühiskonna kõiki tasandeid. Osalejad on veendunud, et võitlus vihkamise vastu Euroopas ja kogu maailmas on oluline ülesanne. Tekstis rõhutatakse, et kui ei tehta aktiivseid jõupingutusi näiteks sõdadest põhjustatud haavadega tegelemiseks ja nende parandamiseks, võib konfliktist tingitud vihkamine vaenulikkuse ja lõhestumise tsükli põlistada. Samuti tuuakse tekstis esile poliitikute ja avaliku elu tegelaste vastutus vaenukõne leviku eest, arvestades et meedia ja sotsiaalvõrgustikud süvendavad seda veelgi. Kodanikud rõhutavad, et puudulik haridus eri identiteetide, kultuuride, sallivuse ja teabevahetuse vallas ning usaldusväärse veebipõhise teabe puudumine võivad suurendada arusaamisraskusi, põlistada eelarvamusi ja põhjustada vihkamist.

Kokkuvõtte ekspertide tagasisidest

Haridus kui põhiväärtus homsete täiskasvanute kujundamisel

Robin Sclafani, mittetulundusühingu „A Jewish Contribution to an inclusive Europe“ (CEJI) direktor: „Haridus aitab muuta inimesi õnnelikuks ja teotahteliseks. ELi volitused on piiratud, kuid paljut on võimalik ära teha ka riikide tegevuse ergutamiseks.“

Kodanike paneelarutelud aitavad tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust

Readingi ülikooli sotsiolingvistika professor Federico Faloppa: „Keskmise suurusega Itaalia ja Ühendkuningriigi linnades on mitmed organisatsioonid püüdnud kutsuda kokku kodanike paneelarutelusid. Ühes sellises Itaalia linnas oleme täheldanud, et ettevõtted õitsevad, sest nad on „vaenuvabad“ ja toetavad inimõigusi. Vaja on kohapealsed hääled ära kuulata. Samal viisil peaksime tegema koostööd ELi, riiklike ja kohalike institutsioonide tasandil.“

Kas tehisintellekt aitab vihkamise vastu võidelda?

Sõltumatu ajakirjanik Nesrine Slaoui: „Kui me ei võitle internetis vihkamise vastu, ei ole ka muudest meetmetest suurt abi. Suur osa on selles algoritmidel, kuid tähtis on ka inimkontroll. Unustada ei tohiks ka asjade rahalist külge: platvorme haldavad rahvusvahelised ettevõtjad, kes võivad nii hea kui halva sisu eest raha teenida. Kodanikke tuleb ka harida. Tehisintellekti on sisse ehitatud rassism ja seksism, kuid me ei saa rajada oma tulevikku vahenditele, mis on sel viisil kallutatud.“

Tasakaal andmekaitse ja internetis leviva viha vastase võitluse vahel

Louisa Klingvall õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadist: „Euroopas saame nautida demokraatiat, kuid kõikjal maailmas ei pruugi see olla nii. Võimalus end anonüümselt väljendada võib mitmel pool olla ainus võimalus olukorda muuta, kuid sellega kaasneb vihakõne oht. Aga näiteks digiteenuste määru alusel võivad õiguskaitseasutused saada teavet vihasõnumeid levitavate isikute kohta.“

Martin Sacleux õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadist: „Euroopa Komisjonis tehakse pidevalt jõupingutusi, et leida sobivat tasakaalu andmekaitse ja internetis leviva vihasisu vastase võitluse vahel, seetõttu on ka andmekaitsemäärus väga kaitsva iseloomuga. Iga päev avaldatakse miljardeid ühikuid sisu, mistõttu on vaja anda ametiasutustele ressursse nende kindlakstegemiseks ja filtreerimiseks. Tähtis on vihasisust teada anda, et süüdlased saaks vastutusele võtta.“

Kõige haavatavamate rühmade kaitsmine nendega koostööd tegevate rühmade koolitamise kaudu

Equineti õigus- ja poliitikaametnik Daris Lewis Recio: „Vihakõne vallas on käimas palju poliitilisi ja õiguslikke algatusi, eelkõige seoses rändajate ning äsja riiki saabunud inimestega.“

Toetada ohvreid ja võimaldada neil end hukkamõistu kohtamata vabalt väljendada

Arun Mansukhani: „Me peame andma koolitust inimestele, kes ohvreid küsitlevad, et nad oskaksid olla võimalikult toetavad. Kannatanutele oleks psühholoogiliselt toeks see, kui politseiametnik oleks olukorraga kursis, ning need, kes võtavad ohvritelt tunnistusi, käituksid mõistvalt.“

Õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi põhiõiguste poliitika üksuse juhataja Ingrid Bellander Todino: „2012. aastal võtsime vastu sätted ohvrite õiguste tagamiseks, et pakkuda

neile abi ja kaitset. Ohvrite kaitse on tagatud liikmesriikides, kuid tagada tuleb ka kaitse rakendamine ja kuriteoohvrite juurdepääs sellele. Samuti tuleb ohvrite aitamiseks tagada tugiteenuste olemasolu.“

21 ratifitseeritud ja heakskiidu pälvinud soovitus!

Laupäeval tehti 21 soovitus viimistlemiseks tööd kaheteistkümnes töörühmas. Siinkohal on esitatud valik soovitustest.

- Korraldada teavituskampania, millega suurendada teadlikkust vihkamisest ning selle vastu võitlemiseks rakendatud meetmetest ja õiguskaitsevahenditest.

Kodanike paneelarutelul tehti ettepanek, et Euroopa Liit peaks korraldama teavituskampania vihkamisega seotud ohtude, vihkamise põhjuste ning sellega võitlemiseks võetud meetmete kohta. EL peaks andma ka teavet oma erinevate vihavastaste algatuste ning ohvrite aitamiseks loodud toetuskanalite ja -meetmete kohta.

- Luua ELi turvalise interneti kaart, et tagada turvaline internetiühendus lastele

alates 8. eluaastast. Selle kaardi abil saaksid lapsed omandada oskusi, mis on vajalikud Internetis iseseisvalt ja turvaliselt navigeerimiseks.

- Edendada vägivaltatut teabevahetust. EL peaks rohkem tutvustama vihakuritegusid, vaenukõnet ja vägivaltatut teabevahetust käsitlevaid koolituskursusi ning tutvustama neid asjakohastele sihtrühmadele. Vägivaltatu teabevahetus tuleks haridusprogrammide kaudu teha kättesaadavaks kõigile põlvkondadele kõigis ELi liikmesriikides.

- **Suurendada meedia sõltumatust.** Meedia peaks olema kohustatud tegema koostööd sõltumatute faktikontrollijatega ja meedia rahastamisallikad tuleb teha läbipaistvaks. Piirata tuleks meediaväljaannete arvu, mis võivad kuuluda ühele isikule. Samuti oleks hea suurendada kodanike osalust meediatöös, et anda meediasisule suurem kaal ning edendada vastastikuse austuse kultuuri.

- **Jälgida internetis levivat vihakõnet ja võtta süüdlased vastutusele.** Interneti anonüümsust tuleks reguleerida, et võimaldada pädevatel asutustel vihakõne autoreid paremini

jälgida ja vastutusele võtta. Euroopa Komisjon peaks looma tööühma, mille abil uuendada ja laiendada ebaseadusliku vihakõne ühist määratlust. Sotsiaalvõrgustikes vihakõne piiramiseks tuleks kasutada tehisintellekti. Platvormidelt/operaatoritelt tuleb nõuda, et nad kohandaksid oma algoritme nii, et need esindaksid laiemat arvamuste spektrit.

- **Euroopa Parlamendi liikmete käitumisjuhend.** Kodanike paneelarutelul tehti ettepanek luua sõltumatu usalduskomisjon, mis töötaks välja Euroopa Parlamendi liikmete käitumisjuhendi ning jälgiks vaenukõnet ja väärinfot.
- **Euroopa noorte paneelarutelud.** Kodanike paneelarutelude eeskujul põhinevate arutelude korraldamine koolides aitaks kaasa arutelukultuuri levitamisele noorema põlvkonna seas. Näiteks võimaldaks koolisöökla peetav toiduteemaline arutelu, milles keskendutakse eri religioonide harjumustele, õpetada lapsi väitlema neid vahetult puudutaval teemal ning sööklatöötajad ja kokad saaksid edastada õpilastele oma teadmisi. Koolide mestimine võimaldaks vahetusi Euroopa tasandil. EL võiks korraldada 16-25-aastaste noorte jaoks (praeguse kodanike paneelarutelu eeskujul) vihkamisteemalise paneelarutelu, millel käsitleda küsimusi, mis neid vahetult mõjutavad, nagu internetis toimuv ahistamine jne.

„Teie ise oletegi demokraatlik arutelu.“

Pühapäeval kogunesid kodanikud taas täiskogu istungile, et tutvustada ja hinnata 21 lõplikku soovitusi. Kodanikud hindasid iga soovitusi, väljendades oma toetust skaalal 1-6. Läbipaistvuse tagamiseks loeti antud hääled üle vaatlevate kodanike juuresolekul.

Pärast ettekandeid ja hääletust tutvustasid vanim paneelarutelul osaleja Gemma Itaaliast ja noorim paneelarutelul osaleja Camille Prantsusmaalt soovitusi **õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi (DG JUST) peadirektorile Ana Gallego Torresile**. Peadirektor tänas 150 kodanikku nende püsiva kohusetunde, aktiivse osalemise ja muljetavaldavate saavutuste eest.

Aruteluvooru lõppedes said osalevad kodanikud **demokraatia ja demograafia eest vastutavalt asepresidendilt Dubravka Šuicalt** tänukirja. Asepresident rõhutas, kui oluline on kaasata kodanikud poliitilisse protsessi, kuulda nende häält ja tagada, et Euroopa institutsioonid võtavad arvesse kodanike muresid. *„Teie pühendumus aitab muuta demokraatia tugevaks. Kodanike paneelarutelude üle võib uhkust tunda...“* Jään ootama teie soovitusi ja tänan tehtud töö eest.“

Reedese paneelarutelu vaatamiseks klõpsake [siin!](#)

Pühapäevase paneelarutelu vaatamiseks klõpsake [siin!](#)

Meeldejäävaimad hetked

Matilda, Itaalia: „Minu jaoks oli kõige meeldejäävam kohtuda inimestega, kes olid siia kogu Euroopast kokku tulnud, sest teistelt inimestelt on nii palju õppida. See oli esimene kord, kus ma nägin, et EL püüab tõesti inimesteni jõuda. See oli väga tore kogemus.“

Nelson, Poola: „Kõige meeldivam oli minu jaoks töö töörühmades: saime väljendada oma mõtteid, jagada oma arvamusi, arutleda nende üle ning isegi kui me üksteisega nõus ei olnud, oli õhkkond alati positiivne. Kui valida välja üks hetk, mida meenutada, võiks nimetada esimesel istungil toimunud kuulamisi, mis olid väga emotsionaalsed.“

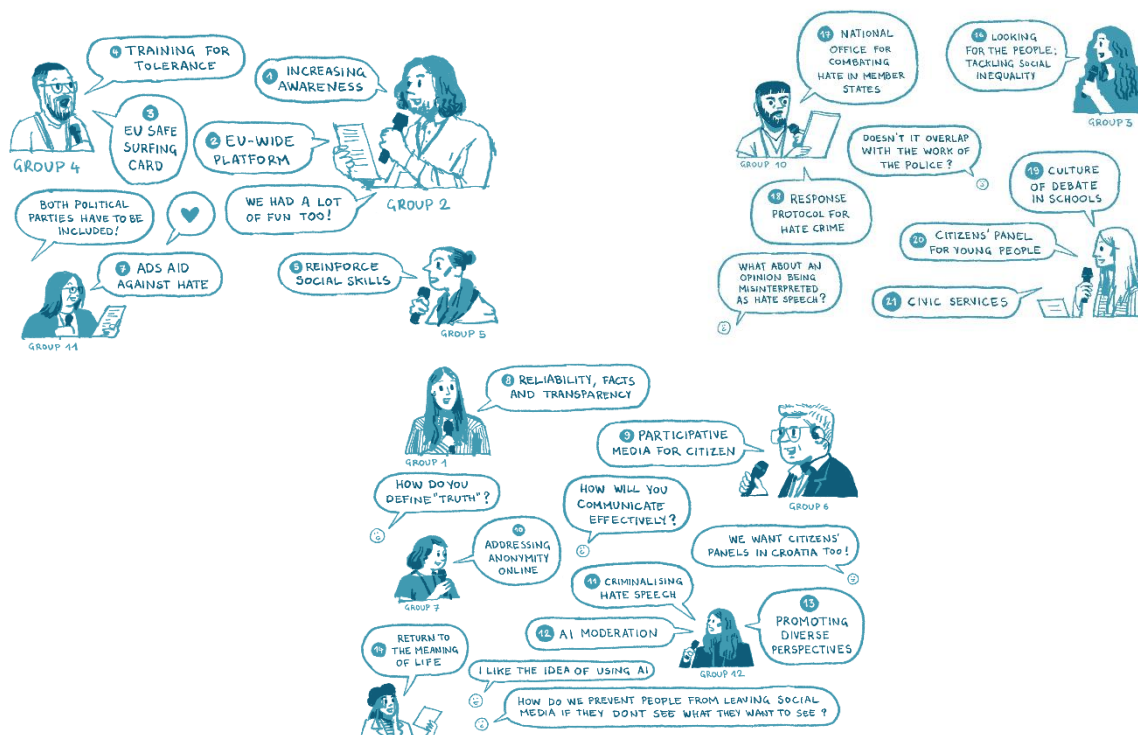
Petra, Tšehhi Vabariik: „Mulle väga meeldis see, et igapähe oli oma arvamus - isegi kui ma nendega ei nõustunud, õpetas see mind teisi kuulama ja nende arvamust arvesse võtma. Sain palju uusi teadmisi ja kohtusin inimestega kõikjalt EList. Mulle meeldis eriti töö töörühmades, kus oli sageli väga lõbus.“

Sybel, Luxembourg: „Kui ma peaks valima välja ühe hetke, mida meenutada, siis mulle jäi eriti meelde see, kuidas Camille ja Gemma andsid üle meie soovitusid Ana Gallego Torresile. See hetk võttis kokku kogu ühise töö ja jõupingutused, mis me nende 21 soovitusel kokkuleppimisel tegime. Olen uhke selle üle, mida me saavutasime, sest see ei olnud sugugi lihtne, mõnikord olime eri arvamusel, kuid kõik soovisid toetada arutelusid oma seisukohtadega. See kogemus näitab, et kodanikud saavad osaleda ja esitada poliitikutele asjakohaseid ideid.“

Nädalavahetus Sylvaini vaatevinklist

Sylvain Mazas on kunstnik, kes jäädvustas paneelarutelude kulgu.

Alljärgnevalt on esitatud tema muljed nädalavahetusel toimunud aruteluvoorust.

Muud üritused

Meil oli hea meel, et te veel paariks nädalaks Brüsselisse tagasi tulite ja tutvustasite kodanike paneelarutelu mitmel üritusel ja konverentsil. Palju tänu kõigile neile, kes vabatahtlike esindajatena tegutsesid!

Õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat (DG JUST) korraldas 13. juunil 2024 olulise järelürituse. Selleks kutsuti 12. kohtumiseks kokku [ELi vihakõne ja vaenukuritegude kõrgetasemeline tööriühm](#), mis koosneb liikmesriikide justiits-, kultuuri- ja siseministritest. Tänu sellele sai rühm kodanikke esitada oma soovitused ka liikmesriikide esindajatele, tõstes esile haridusalaseid ja muid soovitusi, mis sõltuvad eelkõige liikmesriikide tegevusest.

Paneelarutelu tööd tutvustati veel järgmistel üritustel. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tutvustas 31. mail 2024 majandus- ja sotsiaalkomitee täiskogul vastu võetud arvamust [„Vaenule pole kohta: Euroopa seisab ühiselt vastu vihkamisele.“](#) Teise ürituse korraldas teadusuuringute ühiskeskus [5. kodanike kaasamise ja aruteludemokraatia festivali raames](#).

Suur tänu vabatahtlikele (ja juhuslikult valitud) kodanikele, kes tulid Brüsselisse, et paneelarutelu nimel nendel kolmel üritusel osaleda!